

Рибакова Т. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Переяслав-Хмельницького державного педагогічного
університету імені Григорія Сковороди*

Rybakova T. O.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Finance, Banking and Insurance Department
Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

SITUATION AND PROSPECTS OF UKRAINE-EU LABOR MIGRATION IN CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Анотація. На основі аналізу провідних досліджень у роботі охарактеризовано сучасний стан трудової міграції з України до країн ЄС за країнами перебування, соціально-демографічними характеристиками мігрантів, сферою їх зайнятості, освітнім профілем, статусом перебування. Виявлено причини зростання еміграції до країн ЄС на сучасному етапі євроінтеграції України. Визначено перспективи трудової міграції українців до ЄС з огляду на подальші євроінтеграційні наміри України та підписання Угоди про асоціацію. Встановлено чинники зростання та обмеження трудової міграції до ЄС виходячи із соціально-економічних умов, що склалися в Україні на сьогодні, а також викликів, які постали перед країнами ЄС у зв'язку з міграційною кризою в Європі.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси, трудова міграція, євроінтеграція, Угода про асоціацію, безвізовий режим, міграційна політика.

Постановка проблеми. Сучасні процеси міграції у світі є однією з ключових проблем усього людства. Міжнародна міграція є надзвичайно багатогранним процесом, адже є ціла низка причин, що змушують людей переїжджати до іншої країни: вимушене переміщення через загрозу свободі, життю чи здоров'ю внаслідок військових конфліктів, політичних репресій чи екологічних катастроф (біженці), об'єднання сімей, реадмісія (повернення нелегальних мігрантів на батьківщину) і, нарешті, найбільш поширена причина – міграція з метою пошуку кращих умов життя і праці, тобто зумовлена економічними факторами (економічна міграція). У будь-якому разі сутністю міграційних процесів є прагнення мігрантів до благополуччя і безпеки, які між собою нерозривно пов'язані.

Міграційні процеси є об'єктом державного регулювання, що зазначено в Концепції державної міграційної політики [1]. Трудова міграція в Україні є важливим чинником впливу на соціально-економічний розвиток та міжнародні відносини, вагомою складовою частиною євроінтеграції. Заробітки за кордоном сприяють підвищенню рівня життя багатьох домогосподарств, зменшенню бідності, зниженню тиску на ринку праці, розвитку малого бізнесу. Грошові перекази мігрантів своїм сім'ям на батьківщині, зіставлювані з 5,3% ВВП країни [2], перевищують обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку.

На сьогодні Україна для ЄС є одним із найбільших джерел постачання мігрантів, а країни ЄС – головним напрямом міграції для українців. Оцінки щодо кількості українських мігрантів в Європі не є точними у зв'язку з відсутністю повністю стандартизованих визначень та специфіки міграційної статистики в країнах – членах ЄС. У різних джерелах вони коливаються біля цифри в 1 млн. осіб. Згідно з даними Статистичної організації Європейської Комісії (Євростат) за 2014 р., українці являють собою

п'яту за розміром національну емігрантську групу в ЄС (після турків, марокканців, китайців та індусів). Євростат оцінює кількість українців, що постійно мешкають в ЄС, в 634 851 особу [3]. Попри непростий шлях України до Європи, завдяки майже 20-річним трудовим міграціям українська присутність в Євросоюзі незаперечна.

Перспективи набуття Україною членства в ЄС сприятимуть подальшому розвитку міграції, адже означатимуть для українців можливість вільного пересування Європою та повноцінну присутність на загальноєвропейському міграційному просторі. Все це обумовлює актуальність дослідження міграційних процесів між Україною та ЄС та співробітництва у сфері міграції. Разом із тим політична та економічна нестабільність сучасного світу створює нові виклики для цього співробітництва, що вимагає проведення постійних досліджень задля пошуку адекватних до змін шляхів удосконалення міграційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки питання і проблеми міграції на сьогодні є надзвичайно актуальними, явище міжнародної міграції в контексті глобалізації світових ринків, зокрема інтенсифікація міграційних процесів на Європейському континенті, є об'єктом дослідження багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних учених.

Так, питаннями трудової міграції, нормативно-правових аспектів регулювання міграційних процесів, міграційної політики України в аспекті співробітництва з Євросоюзом переймалися В. Будкін, В. Гець, В. Кравченко, І. Куревіна, Е. Лібанова, Д. Лук'яненко, О. Малиновська, Н. Марченко, Т. Мірошниченко, А. Мокій, С. Писаренко, О. Позняк, М. Романюк, А. Румянцев, Л. Семів, А. Філіпенко, Ю. Цибульська, О. Шнирков, В. Шамрасва та ін.

Дослідження європейських учених знаходяться в площині формування міграційної політики України, тран-

скордонної міграції, соціальної адаптації українських мігрантів та створення ними громадських організацій, співвідношення між рівнем їх освіти та роботи, захисту їх прав тощо. Серед авторів, що вивчали ці питання: Ф. Дювель, К. Зиммерман, Я. Леонтієва, М. Ярошевич, П. Казмиркієвич та ін.

Над питаннями міграції працюють численні науково-дослідницькі організації. Так, дослідження в рамках міжнародних проектів із питань міграції з України до ЄС проводяться вченими Інституту економічних досліджень та політичних консультацій спільно з європейськими партнерами за такими напрямками: вивчення наслідків скасування візового режиму, прогнозування кількості мігрантів, формування та зміст сучасної міграційної політики України в контексті євроінтеграції, трудова міграція як фактор економічного зростання. Наслідком міграції населення України, зокрема до країн ЄС, розвитку ринків праці та викликам, що несе міграційна політика ЄС для України, присвячено праці вчених Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України, Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАН України, Інституту транскордонного співробітництва та європейської інтеграції, Інституту регіональних та євроінтеграційних досліджень, Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, Аналітичного центру «CEDOS». У країнах ЄС дослідження проводяться цілою низкою міжнародних урядових та неурядових організацій, а також науковими центрами багатьох європейських університетів.

Але, як відзначають західні науковці, з огляду на велику кількість громадян України, що на сьогодні мешкають в країнах ЄС, брак наукових досліджень та академічної літератури щодо проблем української міграції до ЄС дійсно вражає [4, с. 1]. До того ж сфера міграції є надзвичайно динамічною, адже залежить від численних політичних, економічних, соціальних чинників, які впливають на суспільство у світовому масштабі. Все це вимагає проведення нагальних досліджень із використанням найбільш актуальної інформації, спрямованих на виявлення нових проблем у сфері міграції та розробку відповідних заходів щодо їх вирішення, які б ураховували повною мірою як євроінтеграційні прагнення України, так і її національні інтереси.

Мета статті полягає у визначенні перспектив трудової міграції українців до країн ЄС в умовах подальшої євроінтеграції України на засадах аналізу сучасного стану міграційних процесів між Україною та ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трудова міграція громадян України за кордон набула великих масштабів і є на сьогодні найбільш масовим видом переміщення населення [5, с. 44; 6, с. 100]. Це особливий, економічного характеру вид міграції, який обумовлений пошуком роботи, як правило, за межами країни постійного місця проживання [7, с. 375]. На відміну від стаціонарної міграції, для трудової міграції властиве збереження постійного зв'язку мігранта зі своєю родиною як в інформаційно-особистісних формах, так і в економічних [7, с. 375; 8, с. 8].

За даними ДМСУ щодо чисельності громадян України, які тимчасово працювали за кордоном, працевлаштованих суб'єктами господарської діяльності, що мають відповідну ліцензію, у 2014 р. на території іноземних держав тимчасово працювали 78,0 тис. громадян України (у 2013 р. – 83,4 тис.) [9, с. 45]. Втім, офіційна статистика не дає точних даних про чисельність населення України, яке працює за кордоном, адже вона відображає масштаби переміщення лише тих українських громадян, які виїжджа-

ють на заробітки за допомогою офіційних посередників і декларують мету свого виїзду.

На жаль, в Україні не так часто проводяться статистичні дослідження, присвячені трудовій міграції співвітчизників. Останні проводились в листопаді-грудні 2013 р. та лютому-березні 2014 р. Згідно з даними, цифри дійсно набагато більші: наводиться припущення, що поточна чисельність українських мігрантів в ЄС становить близько одного мільйона осіб, а загальна кількість трудових мігрантів з України фактично перевищує 2 млн. осіб [9–12].

Аналіз результатів досліджень вітчизняних та зарубіжних учених із проблем трудової міграції українців, проведений із виокремленням саме міграції до країн ЄС, дає змогу зробити такі висновки.

1. Аналіз чисельності трудових мігрантів за країнами перебування свідчить, що переважна частка (51%) громадян України у питанні працевлаштування зосереджують свою увагу саме на країнах ЄС. З них майже половина виїжджає до Польщі, Італії, Чехії, Іспанії (рис. 1).

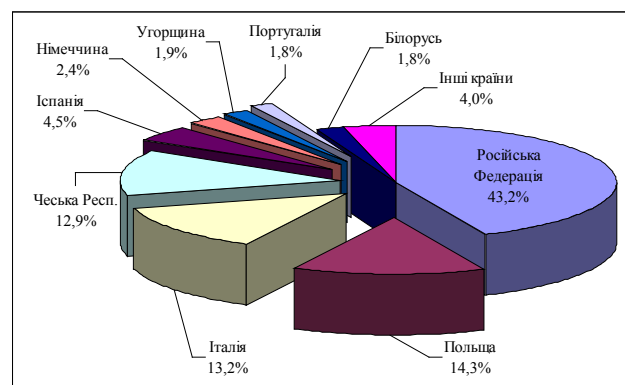

Рис. 1. Основні країни призначення для українських трудових мігрантів у 2010–2012 рр. [10, с. 120–121]

Росія є найголовнішою країною перебування через схожість мови та відсутність бар'єрів для мобільності, тоді як країни ЄС є більш привабливими через різницю в рівні оплати праці. Такі країни, як Польща та Чехія, є серед найбільш важливих країн для міграції через географічну близькість та подібність культури. В останні роки зростає популярність Німеччини. Водночас заробітчани полишають Іспанію через високий рівень безробіття.

2. Аналіз соціально-демографічних характеристик українських трудових мігрантів виявив, що трудова міграція більш поширена серед чоловіків – вони становлять дві третини від загальної кількості трудових мігрантів. Частка трудових мігрантів серед українських чоловіків у віці 15–70 років становить 4,8%, тоді як жінок – майже вдвічі менше (2,2%). Втім, є великі відмінності між країнами призначення за гендерним складом мігрантів. Щодо віку, 57% трудових мігрантів були віком від 30 до 49 років із середнім віком 37 років. Чоловіки і жінки починають більш активно брати участь у міграційних процесах після досягнення ними 25 і 30 років відповідно.

3. Не можна зробити однозначних висновків щодо середньої тривалості перебування українських мігрантів за кордоном. Кількість і тривалість поїздок залежать від країни призначення. Більш короткі і більш часті поїздки є характерними для міграції до сусідніх країн (Польща, Чехія), що, найвірогідніше, пов'язано з низькими транспортними витратами. У цілому ж значна частина зовнішніх трудових міграцій в Україні носить циклічний та сезонний характер.

4. Переважна кількість українських трудових мігрантів зайняті в будівництві, сільському господарстві, діяльності домашніх господарств, готельно-ресторанному господарстві. У структурі персоналу за кваліфікаційним рівнем найбільша частина – представники найпростіших професій, а частка зайнятих у промисловості, IT-індустрії, фінансовій сфері є незначною. Це не відповідає професійній структурі зайнятості в Україні, що викликає стурбованість через невикористання рівня кваліфікації і професійних здібностей українцями («відплив мізків»), які працюють за кордоном [10, с. 124].

5. Освітній профіль мігрантів залежить від політики країни призначення щодо працевлаштування іноземців, а також типових секторів зайнятості. Зокрема, переважна більшість мігрантів, які працюють у Німеччині, мають повну закінчену вищу освіту (більшість чоловіків працюють інженерами та іншими технічними спеціалістами), і тільки 10% мігрантів у Чехії (де українці найчастіше зайняті в будівництві) мають такий рівень освіти. Загалом, більшість українських мігрантів мають повну середню освіту, але часто виконують некваліфіковану роботу (є так звані гастарбайтери).

6. У більшості випадків мігранти врегульовують свій статус перебування та працевлаштування відповідно до вимог місцевого законодавства країн призначення. Однак значна частина трудових мігрантів з України працюють за кордоном без належних дозволів, тобто нелегально. Зміна міграційної політики ЄС і візових процедур у 2011 р. призвела до зниження частки нелегальної трудової міграції. Зокрема, частка мігрантів, які в 2010–2012 рр. мали дозвіл на роботу або проживання, або обидва дозволи одночасно, становила 51,5% [10, с. 123].

За даними обстеження трудової міграції, проведеного Держстатом України в 2012 р., трудові мігранти, що повернулися, становили 37,4% від загальної кількості всіх трудових мігрантів. Основними причинами повернення трудових мігрантів в Україну є завершення терміну дії трудової угоди, дозволу на роботу, сезонний характер роботи та втрата роботи (63,2%), сімейні обставини (14,9%), працевлаштування в Україні (8,9%) та бажання повернутися до України (6,1%) [9, с. 50–51].

Українська трудова міграція, маючи очевидні переваги у вигляді зменшення соціальної напруги та навантаження на ринок праці, зниження рівня безробіття, значного припливу заробітчанських грошей і утримання на батьківщині сімей, за своїм профілем не відповідає національним інтересам України. Працювати до Європи їде економічно активне населення найбільш працездатного віку, що негативно впливає на трудовий потенціал України. До того ж велика кількість освічених людей (інженери, лікарі, IT-фахівці, вчителі), що виїжджають працювати за кордон і виконують там низькокваліфіковану роботу, сприяють «витоку мізків» із країни. Самі ж заробітчани виснажують власне здоров'я внаслідок важкої праці та складних соціально-побутових умов, дуже часто зазнають насильства і приниження з боку роботодавців.

Подальші перспективи трудової міграції українців до ЄС визначаються євроінтеграційними намірами України, які відкривають для громадян значно ширші можливості в'їзду до країн ЄС, істотно активізуючи міграційні процеси. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 27 червня 2014 р. – це черговий крок до інтеграції до Європейського Союзу з перспективою подальшого набуття повноцінного членства в ньому. Питання співробітництва у сфері міграції та ринків праці між Україною та ЄС є важливою складовою частиною Угоди та відображені в Розділі III «Юстиція, свобода та безпека» [13]. З метою управління міграційними потоками Угодою передбачається запровадження всеохоплюючого діалогу щодо ключових питань у сфері міграції, включаючи нелегальну міграцію, протидію торгівлі людьми тощо. Через принцип забезпечення найвищої мобільності Угода про асоціацію відкриває багато можливостей для громадян України, скористатися якими повною мірою допоможе впровадження безвізового режиму. З 1 січня 2016 р. набув чинності Закон України 761-VII «Про зовнішню трудову міграцію», що входить до пакету законів, необхідних для лібералізації візового режиму з ЄС. Закон спрямований на регулювання трудової міграції та соціальний захист мігрантів [14].

Утім, значно більшим є вплив на міграційні процеси соціально-економічних умов, що склалися в Україні на сьогодні. В умовах економічної кризи, що загострилась починаючи з 2014 р., та негативних тенденцій в економіці протягом 2015 р. найближчим часом слід очікувати зростання потоку трудових мігрантів з України до ЄС унаслідок певних політичних та економічних причин (рис. 2).

За даними Держкомстату, у 2015 р. реальний ВВП скоротився на 9,9% порівняно з 2014 р., тоді як роком раніше падіння становило 6,6% [15, с. 1]. Падіння курсу гривні майже у два рази вплинуло на інфляцію, її індекс становив 48,7% [16]. Ці дані відображають реальність, з якою стикнулося населення України. Купівельна можливість падає: попри зростання номінальної зарплати в 2015 р. з 3 480 грн. до 4 195 грн. індекс реальної зарплати стано-

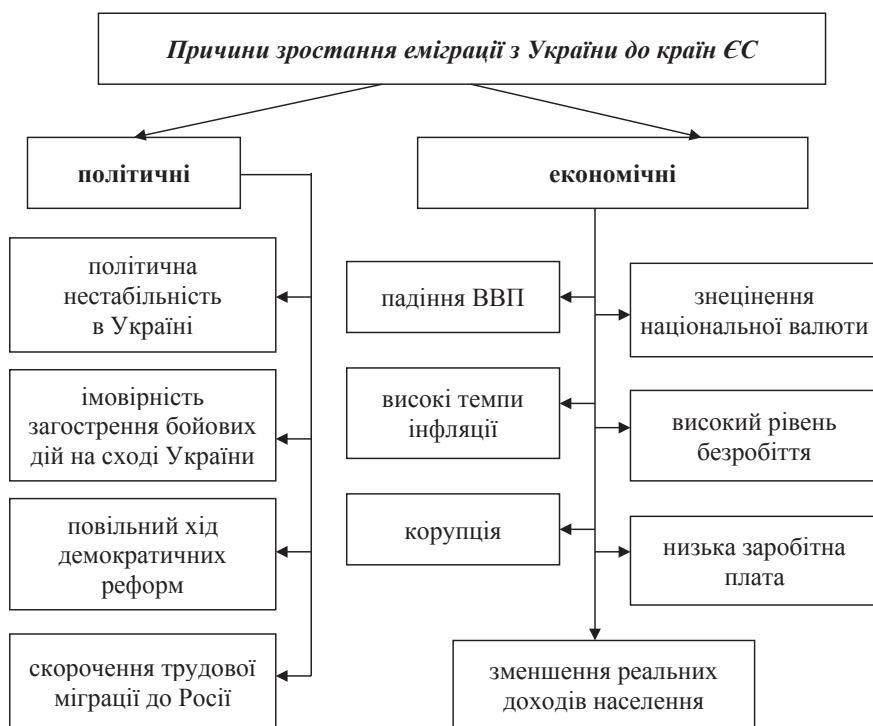

Рис. 2. Причини зростання еміграції з України до країн ЄС

вив 79,8% [17]. Середньомісячна зарплата в доларовому еквіваленті становила 192 дол. США (на 100 дол. менше, ніж у 2014 р.). Прожитковий мінімум на працездатну особу [18, с. 7] з 1 травня 2016 р. становить 1 450 грн. – 58 дол. США. Прожити на такі гроші практично неможливо. Реформи ж, які проводить уряд України, є надто повільними та виявляються неефективними.

Таким чином, соціально-економічні проблеми на фоні глибокого збройного конфлікту, який виснажує вітчизняну економіку та суспільство, не дають сформуватися у людей позитивним очікуванням щодо майбутнього. Це змушує громадян не тільки замислюватися, але й реально шукати кращого життя за кордоном. Близька і благополучна Європа з високими соціальними стандартами життя та можливостями транскордонної міграції приваблює українців значно більше, ніж високорозвинені, але далекі США, Канада, Австралія тощо. Зважаючи на відсутність даних щодо трудової міграції з України до ЄС із початку збройного конфлікту на Сході України було б доцільним вважати, що в результаті погіршення економічної ситуації в Україні мало місце збільшення масштабів трудової міграції українців до ЄС.

Суттєвим чинником її зростання є скорочення трудової міграції до Росії, яка традиційно приймала більше половини українських трудових мігрантів, але на сьогодні не є для них привабливою внаслідок комплексного впливу низки чинників, серед яких: економічна криза, спричинена девальвацією рубля та діями санкцій із боку країн Заходу; створення російською владою додаткових перешкод для працевлаштування українських громадян (зокрема, з 1 січня 2015 р. вона вимагає отримувати так звані трудові патенти); погіршення відносин між країнами та несприятливе ставлення до українців із боку значної частини населення Росії.

Економічна криза та війна призвели також до значного збільшення кількості кваліфікованих фахівців, що бажають працювати за кордоном. Так, за дослідженнями HeadHunter-Україна, в Україні 93% офісних працівників розглядають для себе можливість переїзду за кордон. Як головну причину 41% з них відзначили низьку зарплату; серед інших причин – прагнення забезпечити гідне майбутнє для дітей, відсутність можливості реалізуватися як професіоналу, напружена політична ситуація в країні [19].

Щодо власне Європи, безумовно, європейські країни через зменшення народжуваності, старіння населення та зростання дефіциту трудового потенціалу (особливо у сфері низькокваліфікованої праці) зацікавлені у надходженні робочої сили з-за кордону та розширенні виробництва. Але говорячи про перспективи української трудової міграції до ЄС, не можна ігнорувати останні події, що сьогодні мають місце в Європі, а саме:

- міграційна криза 2015 р. внаслідок величезного потоку нелегальних мігрантів із Близького Сходу;
- зростання антимиграційних настроїв серед населення країн – членів ЄС та популярності радикальних націоналістичних рухів;
- загроза збільшення рівня безробіття в ЄС, що створює додаткову конкуренцію на ринку праці та провокує погіршення ставлення до українців із боку місцевих мешканців;

- труднощі, пов'язані з необхідністю інтеграції тисяч біженців з Близького Сходу в найбільш популярних серед українців-заробітчаних країнах, а саме в Німеччині та Італії. У зв'язку з чим не слід очікувати від цих країн подальшого стрімкого відкриття ринків праці для громадян України;

- невизначеність із подальшою міграційною політикою країн Вишеградської Четвірки (Польща, Чехія, Угорщина, Словаччина) у зв'язку з міграційною кризою в Європі. Але ж ці країни попри зобов'язання прийняти певну кількість біженців із Близького Сходу відкрито заявляють про те, що надають перевагу мігрантам з України, оскільки останні мають хорошу репутацію та близько до них культурно.

Міграційна та візова політика є найбільш важливими чинниками, що визначають вибір українців, в яких країнах ЄС працювати. Якщо плани щодо візової лібералізації з ЄС будуть реалізовані, кількість мігрантів може збільшитися певною мірою у зв'язку з легалізацією трудових мігрантів, які вже працюють в ЄС, а також возз'єднанням сімей [10, с. 134]. Циркулярна міграція, найвірогідніше, також збільшиться через спрощення процедури в'їзду до країн ЄС. Разом із тим дослідження українських науковців не прогнозують значного збільшення кількості трудових мігрантів після скасування візового режиму для короткострокових поїздок українців до ЄС. Це цілком зрозуміло, адже рішення про безвізовий режим не означає повну лібералізацію руху: він буде діяти тільки для короткострокових поїздок і не поширюватиметься на тих, хто прямує до ЄС із метою працевлаштування, навчання (за винятком короткострокових курсів до 90 днів) чи для постійного проживання.

Висновки. Виїзд українських громадян на роботу за кордон перетворився не лише на найчисленніший, а й на найбільш значущий для суспільства міграційний потік, що має численні психологічні, світоглядні, культурні, політичні, економічні та інші наслідки. Найближчим часом слід очікувати зростання потоку трудових мігрантів з України до ЄС унаслідок тривалої економічної кризи, тривання бойових дій та скорочення трудової міграції до Росії. Однак це зростання буде обмеженим унаслідок міграційної кризи в Європі.

У центрі уваги держави передусім має стояти захист прав та інтересів українців, працевлаштованих за кордоном, та заохочення їх повернення на батьківщину. Українцям, що обрали шлях міграції, необхідно надати можливості щодо задоволення власних запитів і потреб, створення кращих умов життя для себе і своїх близьких, збільшення віддачі від застосування власного людського капіталу.

Породжені міграцією виклики та проблеми вимагають від уряду України спільних з ЄС адекватних відповідей, що мають бути реалізовані через засоби міграційної, соціальної, економічної, зовнішньоекономічної політики, захисту прав людини тощо. Найбільш важливим у цьому аспекті є вдосконалення державної міграційної політики. Її завдання мають бути спрямовані не на зменшення міграційних потоків з України до ЄС, адже в умовах глобалізації та євроінтеграції України це фактично неможливо. Її мета – забезпечення подальшої реалізації євроінтеграційних намірів у площині міграції Україна – ЄС та отримання державою і суспільством максимальних вигід від неї.

Список використаних джерел:

1. Про Концепцію Державної міграційної політики : Указ Президента України від 30.05.2011 р. № 622/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>.
2. Малиновська О. Щодо необхідності розробки і затвердження нової редакції Концепції державної міграційної політики України. Аналітична записка / О. Малиновська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1762>.

3. Migrants in Europe. A Statistical Portrait of the First and Second Generation Eurostat (2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-31-10-539>.
4. Y. Leontiyeva. Ukrainian Migration to Europe: Policies, Practices and Perspectives // Central and Eastern European Migration Review. – 2014. – № 3. – P. 5–10.
5. Малиновська О.А. Міграційна політика Європейського Союзу: виклики та уроки для України / О. А. Малиновська. – К. : НІСД, 2014. – 48 с.
6. Мірошниченко Т.Є. Закономірності міжнародної міграції робочої сили в контексті програми безвізового режиму України з ЄС / Т.Є. Мірошниченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 6. – Ч. 1. – С. 100–102.
7. Кравченко В.Г. Визначення поняття трудової міграції / В.Г. Кравченко // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 375–379.
8. Населення України. Трудова еміграція в Україні. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 233 с.
9. Міграційний профіль України 2010–2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dmsu.gov.ua/images/files/pr2014_1.pdf.
10. Проект «Прогноз міграції між ЄС, країнами Вишеградської четвірки та Східною Європою: наслідки скасування візового режиму» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files//Projects/2013/visegrad_b/210x297_184pp_IER_Research_v3.pdf.
11. Міграція в Україні: факти і цифри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ukr_ff_f.pdf.
12. Pozniak O. External Labour Migration In Ukraine As A Factor In Socio-Demographic And Economic Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cadmus.eui.eu/handle/1814/24857>.
13. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535.
14. Про зовнішню трудову міграцію : Закон України від 05.11.2015 р. № 761-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/761-19>.
15. Валовий внутрішній продукт у I–IV кварталах 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2016/03/47pdf.zip>.
16. Inflation, consumer prices [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>.
17. Макроекономічні показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=23487024&cat_id=57896.
18. Про Державний бюджет України на 2016 рік : Закон України від 25.12.2015 р. № 928-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/928-19>.
19. Про переїзд за кордон замислюються 93% офісних працівників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hh.ua/article/14749>.

Аннотация. На основе анализа передовых исследований в работе охарактеризовано современное состояние трудовой миграции из Украины в страны ЕС по странам пребывания, социально-демографическим характеристикам мигрантов, сфере их занятости, образовательному профилю, статусу пребывания. Выявлены причины роста эмиграции в страны ЕС на современном этапе евроинтеграции Украины. Определены перспективы трудовой миграции украинцев в ЕС с учетом дальнейших евроинтеграционных намерений Украины и подписания Соглашения об ассоциации. Установлены факторы роста и ограничения трудовой миграции в ЕС исходя из социально-экономических условий, сложившихся в Украине на сегодня, а также вызовов, стоящих перед странами ЕС в связи с миграционным кризисом в Европе.

Ключевые слова: миграция, миграционные процессы, трудовая миграция, евроинтеграция, Соглашение об ассоциации, безвизовый режим, миграционная политика.

Summary. Based on the latest research analysis the current state of labor migration from Ukraine to the EU is characterized and described according to the countries of migrants' destination, their social and demographic characteristics, employment spheres, educational profile, residence status. The reasons for emigration growth to the EU at the modern stage of European integration are discovered. The prospects of Ukrainian labor migration to the EU are determined considering Ukraine's further European integration intentions and signing the Ukraine-EU Association Agreement. The factors of growth and restriction of labor migration to the EU in terms of social and economic conditions in Ukraine nowadays and challenges facing EU countries because of migration crisis in Europe are stated.

Key words: migration, migration processes, labor migration, European integration, the Association Agreement, visa-free regime, migration policy.